

TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HOÁ HÀ NỘI
KHOA VĂN HOÁ DÂN TỘC THIỂU SỐ

**TẬP QUÁN SINH ĐỂ CỦA NGƯỜI THÁI Ở XÃ MƯỜNG NOC,
HUYỆN QUẾ PHONG, TỈNH NGHỆ AN
VỚI VIỆC CHĂM SÓC SỨC KHỎE PHỤ NỮ HIỆN NAY**

KHOÁ LUẬN TỐT NGHIỆP CỬ NHÂN VĂN HOÁ
CHUYÊN NGÀNH VĂN HOÁ DÂN TỘC THIỂU SỐ
MÃ SỐ: 608

SINH VIÊN THỰC HIỆN : VI THỊ HỒNG NHẤT
HƯỚNG DẪN KHOA HỌC: THS.HOÀNG VĂN HÙNG

HÀ NỘI – 2009

MỤC LỤC

MỤC LỤC	2
PHẦN MỘT	3
CHƯƠNG 1 TỔNG QUAN VỀ NGƯỜI THÁI Ở XÃ MƯỜNG NOOC, HUYỆN QUẾ PHONG, TỈNH NGHỆ AN	7
TẶNG QUAN VỀ NGƯỜI THÁI	7
1.1. VAI TRÒ VÀ MÔI TRƯỜNG TỰ NHIÊN – XÃ HỘI - CON NGƯỜI XÃ MƯỜNG NOOC, HUYỆN QUẾ PHONG, TỈNH NGHỆ AN.....	7
1.1.1. Môi trường tự nhiên.....	7
1.1.2. Môi trường kinh tế - xã hội	10
1.2. TỔNG QUAN VỀ NGƯỜI THÁI MƯỜNG NOOC, HUYỆN QUẾ PHONG.....	13
1.2.1. Lịch sử cư trú	13
1.2.2. Văn hoá người Thái Mường Nọc.....	14
CHƯƠNG 2 TẬP QUÁN SINH ĐẼ CỦA NGƯỜI THÁI Ở XÃ MƯỜNG NOOC, HUYỆN QUẾ PHONG, TỈNH NGHỆ AN	30
2.1. QUAN NIỆM CỦA NGƯỜI THÁI MƯỜNG NOOC VỀ SINH ĐẼ.....	30
2.2. TẬP QUAN SINH ĐẼ.....	31
2.2.1. Khi người phụ nữ mang thai	31
2.2.2. Ngày vượt cạn.....	35
2.2.3. Khi đưa trẻ chào đời.....	36
2.2.4. Sau ba ngày 'Dụ Cọ'.....	38
2.2.5. Những kiêng kỵ truyền thống	49
CHƯƠNG 3 VIỆC CHĂM SÓC SỨC KHOẺ CHO PHỤ NỮ HIỆN NAY Ở XÃ MƯỜNG NOOC HUYỆN QUẾ PHONG TỈNH NGHỆ AN	53
3.1. QUAN NIỆM SINH ĐẼ NGÀY NAY	53
3.2. SO SÁNH VIỆC CHĂM SÓC SỨC KHOẺ PHỤ NỮ XƯA VÀ NGÀY NAY.....	53
3.2.1. Chăm sóc sức khoẻ phụ nữ xưa	53
3.2.2. Chăm sóc sức khoẻ phụ nữ ngày nay.....	55
3.3. GIẢI PHÁP CHO NHỮNG HẠN CHẾ TRONG SINH ĐẼ.....	57
3.4. PHƯƠNG HƯỚNG BẢO TỒN VÀ PHÁT HUY NHỮNG NÉT ĐẸP TRONG TẬP QUÁN SINH ĐẼ CỦA NGƯỜI THÁI Ở XÃ MƯỜNG NOOC	58
KẾT LUẬN	60
TÀI LIỆU THAM KHẢO	62

PHẦN MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Đất nước ta có 54 dân tộc cùng sinh sống, trong đó có 53 dân tộc thiểu số. Tất cả các dân tộc đều có những phong tục tập quán khác nhau. Những phong tục đó đã hoà vào dòng chảy của văn hoá Việt Nam, tạo nên nền văn hoá đậm đà bản sắc.

Cộng đồng dân tộc Thái ở Việt Nam nói chung, ở tỉnh Nghệ An nói riêng, từ lâu đã khẳng định bản sắc văn hoá độc đáo của mình. Trên bước đường đổi mới của đất nước, người Thái ở Nghệ An đã luôn nỗ lực khẳng định mình góp phần xây dựng Việt Nam giàu đẹp văn minh. Tuy nhiên, không phải là tất cả đều phù hợp, vẫn còn những mặt hạn chế trong đó phải kể đến tập quán sinh đẻ của đồng bào.

Xã Mường Nọc, huyện Quế Phong là một địa bàn cư trú đầu tiên của dân tộc Thái từ khi họ bắt đầu đến với mảnh đất “Xứ Nghệ” cách đây khoảng 7 thế kỷ. Hiện nay họ vẫn đang là dân tộc chiếm thành phần chủ yếu nơi đây và đang lưu giữ nhiều phong tục tập quán, trong đó có tập quán sinh đẻ. Người Thái nơi đây vẫn còn lưu giữ nhiều thủ tục, nghi lễ liên quan đến sinh đẻ, song trong kiêng kỵ sau khi sinh của người phụ nữ sau khi sinh vẫn còn nhiều bất cập cần được quan tâm.

Bản thân là một người dân tộc Thái, hơn nữa lại đang học tập tại khoa văn hoá dân tộc, trường Đại học Văn Hoá Hà Nội, nên rất muốn nghiên cứu, tìm hiểu những phong tục tập quán của dân tộc mình. Mặt khác, bản thân lớn lên và sống trong một xã có rất nhiều phụ nữ còn trong cảnh khó khăn trong cuộc sống. Bệnh tật và những lần vượt cạn trong cuộc sống đã vắt kiệt sức của những người chân yếu tay mềm. Chính vì thế, người viết đã lựa chọn đề tài của bài khoá luận tốt nghiệp với tiêu đề: “ *Tập quán sinh đẻ của người*

Thái ở xã Mường Nọc huyện Quế Phong, tỉnh Nghệ An với việc chăm sóc sức khoẻ phụ nữ hiện nay”.

2. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu của đề tài

- *Mục đích*

Đề tài nghiên cứu tập quán sinh đẻ của người Thái ở xã Mường Nọc, huyện Quế Phong trong thời gian gần đây. Sau đó phân tích việc chăm sóc sức khoẻ phụ nữ hiện nay ở địa phương. Từ đó đưa ra một số giải pháp phù hợp với phong tục của dân tộc cũng như thực tế ở địa phương.

- *Nhiệm vụ*

Để thực hiện nhiệm vụ trên đề tài sẽ giải quyết một số nhiệm vụ sau:

- Phác hoạ tổng quan về các điều kiện kinh tế xã hội và những nét văn hoá truyền thống của người Thái ở xã Mường Nọc, huyện Quế Phong, tỉnh Nghệ An.

- Tìm hiểu tập quán sinh đẻ trong thời gian gần đây, so sánh với một số nhóm người Thái ở các vùng miền khác cũng như các dân tộc khác.

- Phân tích và đánh giá thực trạng việc chăm sóc sức khoẻ phụ nữ hiện nay. Đưa ra một số giải pháp có tính khả thi để nâng cao chất lượng đời sống và những nếp sống hiện nay.

3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

- Đối tượng nghiên cứu của đề tài là tập quán sinh đẻ và việc chăm sóc sức khoẻ phụ nữ hiện nay ở xã Mường Nọc, huyện Quế Phong, tỉnh Nghệ An.

- Phạm vi nghiên cứu Đề tài tập trung nghiên cứu tập quán sinh đẻ trong những năm gần đây, tức là khoảng từ cuối những năm 90 của thế kỷ XX đến nay. Chọn khoảng thời gian này là vì tập quán sinh đẻ của người Thái nơi đây vẫn giữ được nét truyền thống, mặt khác nó là cơ sở để phân tích đánh giá việc chăm sóc sức khoẻ của phụ nữ hiện nay và đưa ra những giải pháp.

Đề tài tập trung chủ yếu nghiên cứu tại xã Mường Nọc, huyện Quế Phong, tỉnh Nghệ An.

4. Phương pháp nghiên cứu

- Phương pháp luận: Đề tài thực hiện trên cơ sở lập trường của chủ nghĩa duy vật lịch sử, duy vật biện chứng và tư tưởng Hồ Chí Minh.

- Phương pháp thu thập tài liệu: Trước hết người viết thu thập tài liệu có liên quan từ sách báo, tạp chí. Sau đó tiến hành điền dã dân tộc học, đi điều tra thực địa tại xã Mường Nọc, huyện Quế Phong, tiến hành phỏng vấn một số già làng, trưởng bản, thầy mo về tập quán sinh đẻ.

- Phương pháp xử lý tài liệu: Phương pháp được sử dụng phân loại, mô tả, phân tích, đánh giá tổng hợp. Ngoài ra còn sử dụng các phương pháp liên ngành như: Văn hoá học, dân tộc học, sử học, ngôn ngữ học.

5. Lịch sử nghiên cứu của đề tài

Đã từ lâu, các nhà nghiên cứu dân tộc học, văn hoá học đã chú ý tới dân tộc Thái ở Nghệ An. Những bài viết, những tác phẩm của nhiều tác giả như: Đặng Nghiêm Vạn, Cẩm Trọng, Thanh Sơn, Vi Văn An, Trần Bình, Nguyễn Ngọc Thanh... Và nhiều tác giả trong tỉnh đã ra đời. Những tác phẩm của các nhà nghiên cứu đó luôn là nền tảng vững chắc để gìn giữ các giá trị truyền thống của người Thái nơi đây.

Nói đến tập quán sinh đẻ của người Thái Nghệ An cũng có một số bài viết mang tầm khái quát, đại cương. Song đề tài chuyên sâu đi vào địa điểm cụ thể là ở xã Mường Nọc, huyện Quế Phong thì chưa có bài viết nào liên quan đến tập quán sinh đẻ của người Thái nơi đây.

6. Đóng góp của đề tài

Đề tài cung cấp những tư liệu chuyên khảo về tập quán sinh đẻ của người Thái ở xã Mường Nọc, huyện Quế Phong, tỉnh Nghệ An.

7. Bố cục của đề tài

Ngoài phần mở đầu và kết luận bài viết chia làm ba chương.

Chương 1: Tổng quan về người Thái xã Mường Nọc, huyện Quế Phong, tỉnh Nghệ An.

Chương 2: Tập quán sinh đẻ của người Thái xã Mường Nọc, huyện Quế Phong, tỉnh Nghệ An.

Chương 3: Việc chăm sóc sức khoẻ phụ nữ hiện nay ở xã Mường Nọc, huyện Quế Phong, tỉnh Nghệ An.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Vi Văn An, *Thiết chế bản mường của người Thái ở miền Tây Nghệ An*, Luận án Tiến sĩ Khoa học, Hà Nội 1999.
2. Vi Văn An, *Góp thêm tư liệu về tên gọi là lịch sử cư trú của nhóm Thái đường 7 tỉnh Nghệ An*, tạp chí Dân tộc học, số 2/1993.
3. Trần Bình, *Một số tập quán về sinh đẻ và hạn chế sinh đẻ của người Xinh Mun*, Dân tộc học. Số 2/1997.
4. Trần Bình, *Một số tập quán có liên quan đến sinh đẻ của Người Xinh mun*, tạp chí dân tộc số 3/1997.
5. Phan Hữu Dật, *Một số vấn đề về dân tộc học Việt Nam*, Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội, Hà Nội 1998.
6. Nguyễn Khoa Điềm, *Gữ gìn và phát huy bản sắc dân tộc*, NXB Văn hoá Dân tộc, Hà Nội 1994.
7. Ninh Viết Giáo, *Địa chí huyện Quỳnh Hợp*, XNB Nghệ An 2003.
8. Hoàng Văn Hùng, *Lễ hội Hang Bua của dân tộc Thái miền Tây Nghệ An*, luận văn tốt nghiệp đại học, Hà Nội 1997
9. Hoàng Văn Hùng, *Lễ hội xăng Khan của người Thái miền Tây Nghệ An*, luận án thạc sĩ Hà Nội, 2000.
10. Lê Doãn Hương, *Khảo tả lễ hội xăng Khan ở miền núi Nghệ An* (tài liệu đánh máy), tháng 12/1998.
11. Nguyễn Đình Lộc, *Các dân tộc thiểu số Nghệ An*, Nxb Nghệ An 1993
12. Nguyễn Đình Lộc, *Anh hưởng của các yếu tố văn hoá Thái với cộng đồng các dân tộc ở miền núi Nghệ An*, Kỷ yếu hội thảo Thái học lần 1, Hà Nội 1992.

13. Bùi Dương Lịch, *Nghệ An ký (quyển 1 và 2)* , Nxb Khoa Học xã hội năm 1995.
14. La Quán Miên, *Phong tục tập quán các dân tộc thiểu số ở Nghệ An*, Nxb Nghệ An 1997.
15. *Phụ nữ xinh Mun và một số tập quán liên quan đến sinh đẻ*, tạp chí khoa học về phụ nữ số 2/1997.
16. Cẩm Trọng, *Người Thái ở Tây Bắc Việt Nam*, Nxb Khoa học xã hội , Hà Nội 1978.